

Obraz „Autoportret” Józefa Mehoffera

- Autor Józef Mehoffer (1869—1946)
- Czas powstania 1897
- Wymiary wysokość: 34,7 cm, szerokość: 26,7 cm
- Oznaczenie autorskie sygnatura i data p.d.: Józef MEHOFFER 1897
- Numer inwentarzowy MNK-II-b-867
- Muzeum [Muzeum Narodowe w Krakowie](#)
- Oddział Dom Józefa Mehoffera
- Tematy [namalowane](#), [znane postaci](#)
- Technika [malarstwo olejne](#)
- Materiał [deska](#)
- Data pozyskania 1920, dar Feliksa Jasińskiego
- Prawa do obiektu Muzeum Narodowe w Krakowie
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja Muzeum Narodowe w Krakowie
- Tagi [secesja](#), [Józef Mehoffer](#), [malarstwo](#), [autoportret](#), [Młoda Polska](#), [2D](#), [domena publiczna](#)

Malarz — młody, drobnej budowy mężczyzna o inteligenckiej aparycji — przedstawił się tutaj w popiersiu, w bliskim planie, na neutralnym tle. Spoza binokli kieruje ku nam skupione spojrzenie. Ujęty w zasadzie *en face*, pozę ma jednak ożywioną, co wyraża się w niesymetrycznym ułożeniu ramion, w lekkim odchyleniu głowy w bok ku prawej, przy równoczesnym nieznacznym zwrocie twarzy w stronę przeciwną. Światło padające od góry rozświetla jego rudą, nieco rozwichrzoną czuprynę i czoło, rozbłyskuje w oprawkach binokli i jasnym blikiem kładzie się na nosie i policzku, omijając partię ocienionych wąsem ust, by następnie w obrębie ubrania rozjaśnić zwłaszcza biel koszuli na gorsie. Kompozycja utrzymana jest w gamie ugrów z wyrazistym akcentem czerni i bieli. Uwagę zwraca wielka swoboda pędzla, którego pociągnięcia ostatecznie określają zarówno wygląd zewnętrzny, jak i duchową wrażliwość modela.

Data „1897” położona obok sygnatury nie pozostawia wątpliwości co do czasu powstania dzieła. Mehoffer miał wówczas 28 lat i niewiele wcześniej powrócił do Krakowa po paroletnim (1891—1896) pobycie w Paryżu, wypełnionym studiami i intensywną pracą, której plonem było wiele znaczących płócien, a zwłaszcza zwycięstwo w międzynarodowym konkursie na witraże do katedry we Fryburgu w Szwajcarii. W owych paryskich latach zagadnienie portretu własnego stanowiło ważne pole jego artystycznych poszukiwań.

Namalował wówczas kilka autoportretów w popiersiu, a także wykonał serię studiów, na których przedstawił się w całej postaci na krześle w pracowni. Wśród tych prac są drobne rysunki ołówkiem, szkic olejny oraz duży, starannie wykończony rysunek węglem (zbiory prywatne). Na niektórych z tych prac malarz uwzględnił sztalugę lub także inne elementy wnętrza.

Prezentowany tu obraz, jakkolwiek ograniczony tylko do popiersia, został namalowany na podstawie tych właśnie szkiców i bez wątplenia stanowi kolejny etap studiów autora nad całopostaciowym olejnym autoportretem, jakiego w tym czasie malarz nie miał jeszcze w swoim *œuvre*.

Opracowanie: Anna Zeńczak (Muzeum Narodowe w Krakowie), © wszystkie prawa zastrzeżone

Fotografia Wyspiańskiego i Mehoffera

St. Wyspiański, J. Mehoffer, Maszkowski i Cinciel w kościele w Libuszy, 1889. Ze zbiorów Muzeum Ziemi Bieckiej.

W zbiorach Muzeum Ziemi Bieckiej znajduje się unikalne zdjęcie z 1889 roku, przedstawiające studentów drugiego roku ówczesnej Szkoły Sztuk Pięknych (dzisiejszej Akademii Sztuk Pięknych) w Krakowie podczas wyprawy naukowej po ziemi sądeckiej i bieckiej pod kierownictwem prof. Władysława Łuszczkiewicza. Fotografie wykonano we wnętrzu kościoła w oddalonej od Biecza siedem kilometrów Libuszy. Wpatrująca się w nas postać, widoczna jako pierwsza z lewej, to Stanisław Wyspiański. Obok niego stoi, szkicujący jakiś element wyposażenia kościoła, Józef Mehoffer.

Uczestnicy wycieczki przybyli do Biecza 2 sierpnia 1889 roku. Zamieszkali w klasztorze oo. Reformatów. Stąd wyruszyli do pobliskich miejscowości, poszukując tematów do szkiców. Sam Biecz zafascynował Wyspiańskiego na tyle, że sześć lat później zaangażował się w prace renowacyjne w tutejszej farze.

Więcej na temat związków Stanisława Wyspiańskiego z Bieczem [tutaj](#).

Opracowanie: Kinga Kołodziejska (Redakcja WMM),

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Tagi: [fotografia](#), [Muzeum Ziemi Bieckiej](#), [Stanisław Wyspiański](#), [Młoda Polska](#), [licencje Creative Commons](#)

Autoportret i moda na „selfie”... Zagadka autoportretu

Obecnie panuje moda na autoportrety popularnie zwane *selfie*. Może je zrobić każdy za pomocą już nawet nie aparatu fotograficznego, a telefonu. Jest w nas narcystyczna potrzeba pokazywania i oglądania swojego wizerunku. Kiedyś, tworzenie autoportretu było procesem. Autoportret malarski stwarzał możliwość uwiecznienia swojego wizerunku pełniąc zarazem funkcję narzędzia samopoznania i autorefleksji. Służył zgłębieniu swojego „ja”, zakodowaniu informacji o sobie lub pewnego rodzaju grze z konwencją, ukrywaniu się za jakimś wizerunkiem ([Stanisław Ignacy Witkiewicz](#)). Przybierał różne formy. Przykładem autoportretu wielokrotnego jest obraz [Poli Dwurnik Litości!](#). Z naszkicowanego w tle tłumu wyłaniają się dwadzieścia cztery wizerunki artystki: na każdym jest ona w innym nastroju i stanie psychicznym.

Najwcześniejszy znany autoportret powstał prawdopodobnie w Egipcie ok. 2650 roku p.n.e. (Ni-ankh-Ptah). Autoportret był zjawiskiem rzadkim w starożytności (autoportret Fidiasza na tarczy Ateny Partenos w Partenonie w Atenach). W średniowieczu powstawały autoportrety idealizowane; twórca malował często siebie jako asystującego w scenie religijnej. Samodzielny autoportret pojawił się w renesansie wskutek podniesienia prestiżu artysty i zwiększenia roli indywidualności człowieka. Zgodnie z renesansowym humanizmem, artysta stał się kimś wyjątkowym, dlatego często malował siebie samego zwróconego w stronę widza (np. Albrecht Dürer).

Wielu artystów malowało autoportrety niemal przez całe swoje życie, tworząc w ten sposób cykle swoich podobizn, m.in. Olga Boznańska, Stanisław Wyspiański. W przypadku Olgi Boznańskiej autoportrety są nie tylko odzwierciedleniem upływu czasu, ale również zmieniającej się osobowości artystki. [Autoportret Józefa Mehoffera](#) jest wiernym zapisem chwili, nastroju; oddaje intymny charakter sytuacji. Można wręcz odnieść wrażenie, że ma formę szkicu. Nietypową formę autoportretu wybrał [Julian Fałat](#), wpisując swoją podobiznę w panoramę Krakowa. [Jan Matejko](#) namalował swój autoportret na podłożu malarskim w kształcie koła.

Artyści ukazują siebie samych w bardzo różny sposób. Typowe jest przedstawienie przy pracy, w pracowni, albo z rodziną lub przyjaciółmi ([Stanisław Wyspiański z żoną](#)). Zdarza się także, że przedstawiają się jako postaci historyczne, biblijne albo mitologiczne ([Maurycy Gottlieb](#)). Mistrzem w takim sposobie autoprezentacji był [Jacek Malczewski](#), autor największej liczby autoportretów w dziejach sztuki polskiej. Oglądając je, trudno nie posądzić go o narcyzm, lecz może to tylko wyrafinowana gra z widzem, rodzaj zaplanowanego spektaklu?

Więcej autoportretów Jacka Malczewskiego znajdziecie w tej fotogalerii:

<http://mnk.pl/fotogalerie/autoportrety-jacka-malczewskiego>.

Opracowanie: Redakcja WMM,

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Tagi: [licencje Creative Commons](#), [autoportret](#)